21.10.2020 MML 35792//00 08/2020

Eduskunnan maatalousjaosto
Käsiteltävät aiheet: HE 146/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2021 / Asiantuntijalausunto

Kirjallinen asiantuntijalausunto kokoukseen 23.10.2020

Maanmittauslaitos lausuu kunnioittaen koskien hallituksen esitystä 146/2020 vp eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2021 seuraavaa:

Momentti 30.70.01 Maanmittauslaitoksen toimintamenot

Maanmittauslaitos tekee maanmittaustoimituksia, ylläpitää kiinteistöjen ja osakehuoneistojen tietoja ja huolehtii omistusoikeuksien rekisteröinneistä ja kiinnityksistä. Tämä turvaa osaltaan yksityisen maanomistuksen ja kansallisen luototus- ja vakuusjärjestelmän toimivuuden. Laitos ylläpitää maastotietoja ja tuottaa karttoja, ilmakuvia sekä laserkeilausaineistoja koko Suomesta. Keskeisiä tehtäviä ovat myös paikkatiedon huippututkimus ja soveltaminen. Palvelupisteitä Maanmittauslaitoksella on 35 paikkakunnalla ympäri Suomen, Maarianhaminasta Ivaloon ja työntekijöitä on yhteensä noin 1 650.

Perustehtävien lisäksi Maanmittauslaitos jatkaa vuonna 2021 kahta yhteiskunnallisesti merkittävää kehittämishanketta: asunto-osakkeiden vaihdannan ja vakuushallinnan sähköistäminen (huoneistotietojärjestelmä) sekä laadukkaiden osoitetietojen valtakunnallinen hallinta (osoitetietojärjestelmä). Huoneistotietojärjestelmässä luodaan edellytykset osakkeilla hallittavien asuinhuoneistojen omistaja- ja huoneistotietojen rekisteröinnille sekä asuinhuoneistojen vaihdantaan ja vakuushallintaan. Järjestelmässä uudet asuntoyhtiöt perustetaan vain digitaalisesti eikä osakekirjoja paineta. Palvelun kustannukset tullaan kattamaan kokonaisuudessaan kehyskauden lopulla asiakasmaksuilla, mutta siirtymävaiheessa käyttöasteen kasvaessa ja kehitystyön jatkuessa palvelu vaatii taloudellista tukea. Hallituksen esityksessä ei ole ehdotusta lisärahoitukseksi vuodelle 2021. Rahoituksen puute heikentää olennaisesti yksityisen sektorin keskeisten toimijoiden mahdollisuuksia kehittää omaa liiketoimintaansa ja koko hankkeen onnistumisen edellytyksiä.

Osoitetiedot syntyvät ja niitä ylläpidetään pääasiassa kunnissa. Osoitetietojen valtakunnallisen hallinnan kehittämisen tavoitteena on luoda järjestelmä, josta osoitetiedot koostetaan yhteen ja tarjotaan yhteiskunnan käyttöön laadukkaina ja ajantasaisina. Osoitetietojen valtakunnallinen yhtenäisyys, hyvä laatu ja saatavuus ovat tärkeitä niin sisäiselle turvallisuudelle, tehokkaalle logistiikalle kuin tulevaisuudessa myös esimerkiksi automaattiselle liikenteelle. Laadukkaiden osoitetietojen varmistaminen nostettiin keskeiseksi kehittämistoimenpiteeksi myös paikkatietopoliittisessa selonteossa. Osoitetietojärjestelmän toteuttamiseen on varattu vuoden 2021 talousarviossa 1,5 milj. euroa. Tällä rahoituksella luodaan edellytykset osoitetietojärjestelmän rakentamiselle, mutta tavoiteltu toimintamalli edellyttää lisärahoitusta niin kuntien toimintaympäristöön osoitetietojärjestelmästä aiheutuvien muutosten resurssointiin kuin Maanmittauslaitoksen ylläpitomenojen kattamiseksi.

Maanmittauslaitoksen toimintamenoista rahoitetaan lähes kaksi kolmasosaa erilaisella tulorahoituksella. Nettobudjetoidun omakustannusarvoon perustuvan maksullisen toiminnan kustannussäästöt kohdennetaan asiakkailta perittäviin maksuihin eikä tältä osin laitoksen toimintamenomomentille voida kohdistaa leikkauspäätöksiä. Maanmittauslaitos huomauttaa, että tämä aiheuttamisperiaatteen mukainen kohdentaminen ei ole toteutunut mm. hankinnasta

Maanmittauslaitos
Keskushallinto
Opastinsilta 12 C
PL 84
00521 Helsinki
Puhelin 029 530 1100
www.maanmittauslaitos.fi/yhteystiedot
kirjaamo@maanmittauslaitos.fi
Y-tunnus 0245954-4
Kotipaikka Helsinki

maksuun -säästön, JTS-miljardi leikkauksen ja HO:n mukaisen siirtyvien erien tason leikkauksen osalta.

Hallituksen esityksessä vuodelle 2021 esitetään yllä olevalle momentille yhteensä 43,563 milj. euroa. Momentille kohdistuu pysyviä kestävän julkisen talouden johdosta toteutettuja leikkauksia yhteensä 21,8 milj. euron edestä vuodesta 2011 lähtien. Määrärahaleikkausten kokonaistasoon ei ole luvassa helpotuksia hallituksen esityksessä ja siihen sopeutuminen vastaa 450 henkilötyövuoden vähentämistarvetta. Maanmittauslaitos on pystynyt vastuullisen talouden hoidon, tuottavuuden kasvun ja sopeuttamistoimien avulla varautumaan määrärahatason leikkauksiin. Rahoituspohjan merkittävä pitkäaikainen heikkeneminen on ristiriidassa perustehtäviin liittyvien kasvavien palveluodotusten ja laajojen poikkihallinnollisten kehittämistehtävien toteuttamisen kanssa. Maanmittauslaitos esittääkin vakavan huolensa kyvystään suoriutua lakisääteisistä perustehtävistä kehyskaudella, etenkin koska Maanmittauslaitos joutuu kehysleikkausten lisäksi sopeutumaan myös COVID19 -poikkeustilanteeseen.

Momentti 30.70.40 Kiinteistötoimitusten tukemisesta aiheutuvat menot

Suomen pirstoutunut kiinteistörakenne heikentää maa- ja metsätalouden kannattavuutta. Pirstaloitunut kiinteistörakenne yhdessä maatalouden rakennemuutoksen kanssa johtaa maatilojen kannalta epäedulliseen tilanteeseen. Metsäkiinteistöjen rakenne on osassa Suomea erittäin pirstoutunutta ja heikentää metsien aktiivista käyttöä. Tilusjärjestely on käytännössä lähes ainoa keino, jolla voidaan kehittää nykyistä maatilojen pirstoutunutta kiinteistörakennetta. Kotimainen ruuantuotanto edellyttää kannattavaa, korkealaatuista maataloutta, jota tilusjärjestelyt osaltaan voimakkaasti edistävät. Peltotilusten kokoaminen yhteen säästää viljelijän aikaa sekä vähentää viljelyskustannuksia, ilmastopäästöjä ja uusien peltojen raivaustarvetta. Tilusjärjestely tukee hallituksen hiilineutraaliustavoitetta ja liikenneturvallisuuden parantamista. Tilusjärjestely on tärkeä keino Pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman mukaisen Peltorakenteen kehittämisohjelman toteuttamisessa.

Hallituksen esityksessä vuodelle 2021 ehdotetaan yllä olevalle momentille yhteensä 3,0 milj. euroa. Määrärahaa käytetään peltotilusjärjestelyissä uuden tilussijoituksen kannalta välttämättömiin mukauttamistoimenpiteisiin (ojitukset ja viljelystiet). Nyt esitetty määrärahataso on oikeassa suhteessa vuodelle 2021 suunniteltuihin tilusjärjestelyihin. Maanmittauslaitos haluaa nostaa esiin jatkovuosien määrärahan kokonaistason, joille on toistaiseksi kehyksissä kohdennettu vain 2,0 milj. vuosittain. Sekä hallitusohjelmaan että kansalliseen metsästrategiaan kirjattujen tavoitteiden toteutuminen edellyttää tilusjärjestelyihin kohdennettujen määrärahojen kasvattamista tulevina vuosina. Tilusjärjestelyä tulee käyttää aktiivisesti ja pitkäjänteisesti Suomen kiinteistörakenteessa olevien merkittävien ongelmien korjaamiseen.

Maanmittauslaitos haluaa muistuttaa, että käytettävästä määrärahasta palautuu valtiolle (momentit 13.01.05 ja 15.01.04) noin puolet maanomistajien maksuosuuden myötä tilusjärjestelyiden valmistumisen jälkeen. Tilusjärjestelyn yhteydessä toteutettavat toimenpiteet saavat aikaan vahvan taloudellisen kerrannaisvaikutuksen, koska tilusjärjestelyssä mukana olevat maatalousyrittäjät investoivat samanaikaisesti merkittävästi toimintaedellytystensä parantamiseksi.

Allekirjoitettu sähköisesti
Arvo Kokkonen
Pääjohtaja